

GEMEENTE DRUTEN

Aanvulling Plan-MER bestemmingsplan Buitengebied Druten

Opdrachtnummer : 77.12
Datum : februari 2016
Versie : 2
Auteurs : mRO b.v.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	5
2.	STIKSTOF	7
2.1	TOETSINGSADVIES.....	7
2.2	REACTIE	7
2.3	CONCLUSIE	17
3.	BESCHERMDE SOORTEN	19
3.1	TOETSINGSADVIES.....	19
3.2	REACTIE	19
3.3	CONCLUSIE	20
4.	FIJN STOF	21
4.1	TOETSINGSADVIES.....	21
4.2	REACTIE	21
4.3	CONCLUSIE	23

Bijlagen

1. Commissie voor de milieueffectrapportage, 'Bestemmingsplan buitengebied Druten – Toetsingsadvies over het milieueffectrapport', 28 september 2015;
2. Ecogroen advies, 'Oplegnotitie Passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied Druten', 13 januari 2016.

1. INLEIDING

Ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Druten is een Plan-MER opgesteld (juli 2015). Dit Plan-MER is tegelijkertijd met het in procedure brengen van het ontwerpbestemmingsplan ter toetsing voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer). Op 28 september 2015 heeft de Commissie mer een toetsingsadvies uitgebracht over het Plan-MER. Dit toetsingsadvies is opgenomen als bijlage bij deze aanvulling.

De Commissie mer geeft aan dat het opgestelde MER prettig leesbaar is. Het rapport gaat uitgebreid en systematisch in op cultuurhistorie en de verschillende landschapstypen in het plangebied. De beleidskaders zijn uitgebreid omschreven met een duidelijke toelichting wat de relevantie is voor het plangebied.

De Commissie mer signaleert bij de toetsing van het MER echter een tekortkoming. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan. Deze tekortkoming betreft het volgende:

- Het MER maakt niet aannemelijk dat alle geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan ook daadwerkelijk kan worden benut binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet (1998). Dit vanwege een toename aan stikstofdepositie. Dat betekent dat aanvullend zou moeten worden gezocht naar bijvoorbeeld maatregelen of een alternatief zonder omschakelingsmogelijkheden (naar veehouderij) of met kleinere bouwvlakken om deze toename uit te sluiten.

De Commissie mer adviseert om de ontbrekende informatie aan te vullen en pas daarna een besluit te nemen.

Voorts geeft de Commissie mer twee aandachtspunten voor de besluitvorming. Dit betreffen:

- De Commissie adviseert in de komende planperiode de das te monitoren;
- De Commissie adviseert om in te gaan op de effecten voor fijn stof ten aanzien van PM_{2,5}.

De Commissie ziet deze opmerkingen niet als essentiële tekortkomingen. Zij geeft deze aanbevelingen om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

Het toetsingsadvies van de Commissie mer vormt de aanleiding om het Plan-MER aan te vullen met betrekking tot voornoemde punten. Deze aanvulling is opgenomen in de voorliggende rapportage. Daartoe komen in de volgende drie hoofdstukken achtereenvolgens de drie bovengenoemde punten aan de orde met een nadere toelichting daarop. Op deze wijze vormt de rapportage een reactie op het toetsingsadvies van de Commissie mer.

2. STIKSTOF

2.1 Toetsingsadvies

De Commissie mer concludeert dat het MER nog niet aannemelijk maakt dat alle geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan ook daadwerkelijk kan worden benut, zonder dat er sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Dit vanwege een toename aan stikstofdepositie. Dat betekent dat aanvullend zou moeten worden gezocht naar maatregelen of bijvoorbeeld een alternatief met kleinere bouwvlakken om deze toename uit te sluiten.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een uitvoerbaar alternatief uit te werken voor het onderwerp stikstof.

2.2 Reactie

Herberekening huidige situatie en maximaal scenario

Op 1 augustus 2015 is een nieuw Besluit huisvesting, het Besluit emissiearme huisvesting landbouwhuisdieren (Beh), in werking getreden. Tevens is op dat moment de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangepast. Het gevolg hiervan is dat de ammoniakemissiefactoren voor een aantal diersoorten zijn gewijzigd. De stikstofdepositieberekeningen die in het MER zijn opgenomen, zijn nog gebaseerd op de emissiefactoren van het oude Besluit huisvesting en Rav. Inmiddels is ook het nieuwe rekenmodel AERIUS Calculator beschikbaar gekomen. Vanwege deze redenen is door Ecogroen advies¹ een herberekening uitgevoerd van de stikstofdepositie in de huidige feitelijke situatie (referentiesituatie) en het maximaal scenario. Hiervoor is een oplegnotitie opgesteld bij de Passende beoordeling welke is opgenomen als bijlage. Onderstaand wordt ingegaan op de uitgangspunten en resultaten van deze actualiserende berekeningen.

Huidige situatie

Uitgangspunten

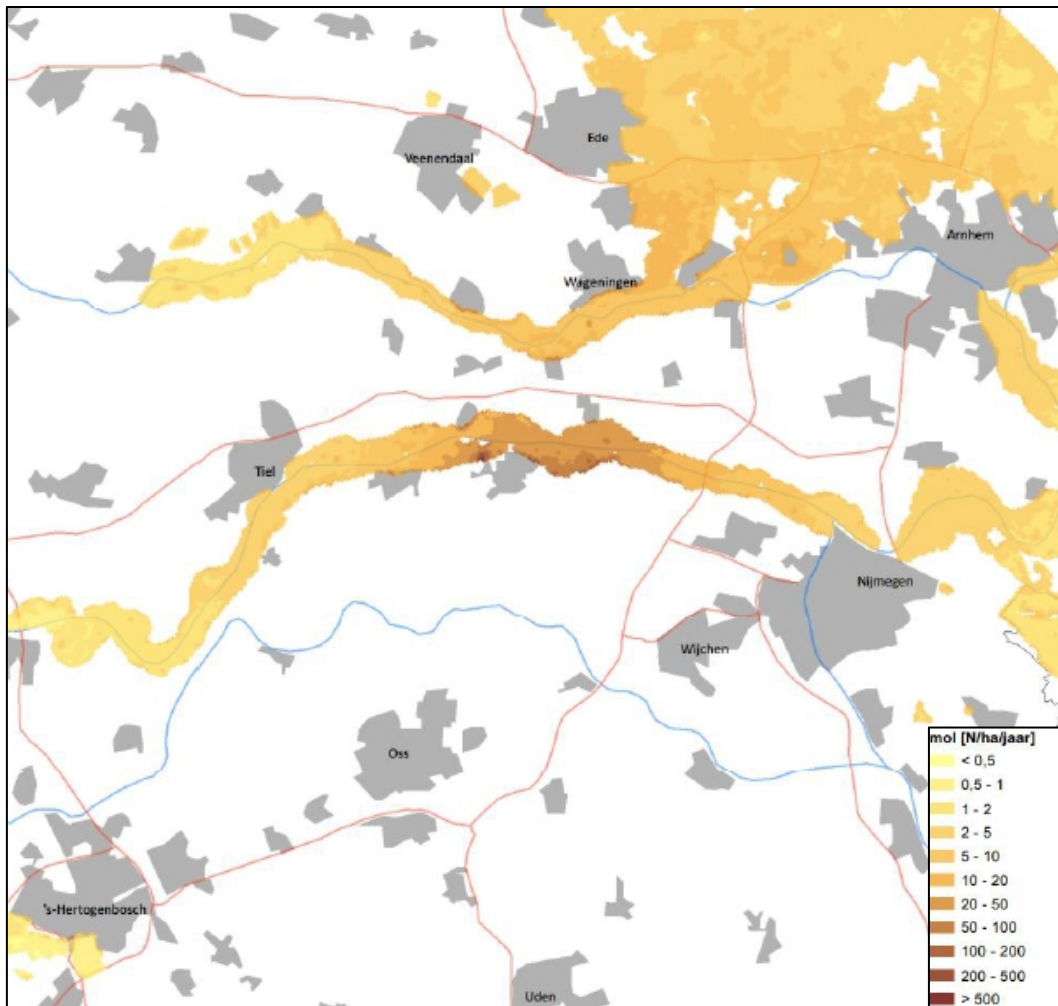
De uitgangspunten voor de berekening van de huidige feitelijke situatie zijn gelijk aan die in de Passende Beoordeling zijn gehanteerd. Derhalve wordt daarnaar verwezen. Het enige verschil is dat nu rekening is gehouden met de nieuwe Rav en de daarin opgenomen emissiefactoren.

Berekeningsresultaten

In de onderstaande figuur zijn de berekeningsresultaten weergegeven: de huidige bijdrage van de veehouderij in het plangebied aan de stikstofdepositie (de feitelijke situatie) binnen Natura 2000-gebieden. Hieruit blijkt dat de bijdrage varieert afhankelijk van de locatie. Logischerwijs is de depositie het hoogste in het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. Deze bedraagt

---

¹ Ecogroen advies, 'Oplegnotitie Passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied Druten', 13 januari 2016.

Stikstofdepositie veehouderijen in het plangebied in de huidige situatie binnen Natura 2000-gebieden (bron: Ecogroen Advies)

maximaal 415 mol N/ha/jaar. In het verder weg gelegen gebied Veluwe is de depositie aanzienlijk lager: maximaal 18,2 mol N/ha/jaar. Evenals in het MER wordt als referentiesituatie voor de stikstofdepositie de huidige situatie gehanteerd.

Maximaal scenario

Uitgangspunten

Dit scenario gaat uit van de maximale benutting van de ruimte die het bestemmingsplan biedt. De uitgangspunten voor de berekening van het maximaal scenario zijn hetzelfde als die in de Passende beoordeling zijn gehanteerd. Verschil is wel dat nu rekening is gehouden met het nieuwe Beh en dat omschakeling van niet-veehouderijen naar grondgebonden veehouderij niet meer mogelijk is. In het ontwerpbestemmingsplan was wel een dergelijke omschakelingsmogelijkheid opgenomen. Zo konden niet-veehouderijen, zoals akkerbouwbedrijven, omschakelen naar een grondgebonden veehouderij. Deze omschakelingsmogelijkheid zal uit het plan worden gehaald. De reden hiervoor is dat dergelijke omschakelingen in het verleden nauwelijks zijn voorgekomen en ook in de toekomst niet tot nauwelijks worden verwacht.

Mocht zich toch een initiatief aandienen, dan is een separate planologische procedure hiervoor het aangewezen instrument. Het vervallen van de mogelijkheid tot omschakeling betekent dat er bij de stikstofdepositieberekeningen in het maximum scenario niet langer rekening hoeft te worden gehouden met deze mogelijkheid.

Het voorgaande betekent dat er in maximum scenario vanuit is gegaan dat alle bestaande grondgebonden veehouderijen en alle bestaande intensieve veehouderijen hun bouwvlak vergroten tot 1,5 ha en volledig benutten. In het bestemmingsplan is immers een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die de vergroting van bouwvlakken tot 1,5 ha mogelijk maakt.

Voor een grondgebonden veehouderij is voor de maximale invulling van een bouwvlak van 1,5 ha uitgegaan van een melkveehouderij met 250 stuks melkrundvee (>2 jaar) en 175 stuks jongvee. Voor de emissiefactor is zoals gezegd aangesloten op de minimale eisen van het Beh. Voor het melkrundvee (>2 jaar) betekent dit een emissie van 11 kg NH₃ per dierplaats per jaar² en voor jongvee 4,4 kg NH₃ per dierplaats per jaar. Hiermee komt de totale maximale emissie voor een bouwvlak van 1,5 ha op 3520 kg NH₃ per jaar (250*11 + 175*4,4).

Voor de maximale invulling van een bouwvlak van 1,5 ha voor een intensieve veehouderij is uitgegaan van een varkenshouderij met 7.500 vleesvarkens. De emissiefactor bedraagt overeenkomstig de minimum eisen van het Beh 1,5 kg NH₃ per dierplaats per jaar³. De totale maximale emissie van een bouwvlak van 1,5 ha komt hiermee op 11250 kg NH₃ per jaar (7500*1,5).

Voor bouwvlakken die reeds groter zijn dan 1,5 ha of waar in het plan bij concrete initiatieven een grotere oppervlakte wordt toegestaan is de veebezetting en de daarbij behorende emissie evenredig met de oppervlakte vergroot.

Berekeningsresultaten

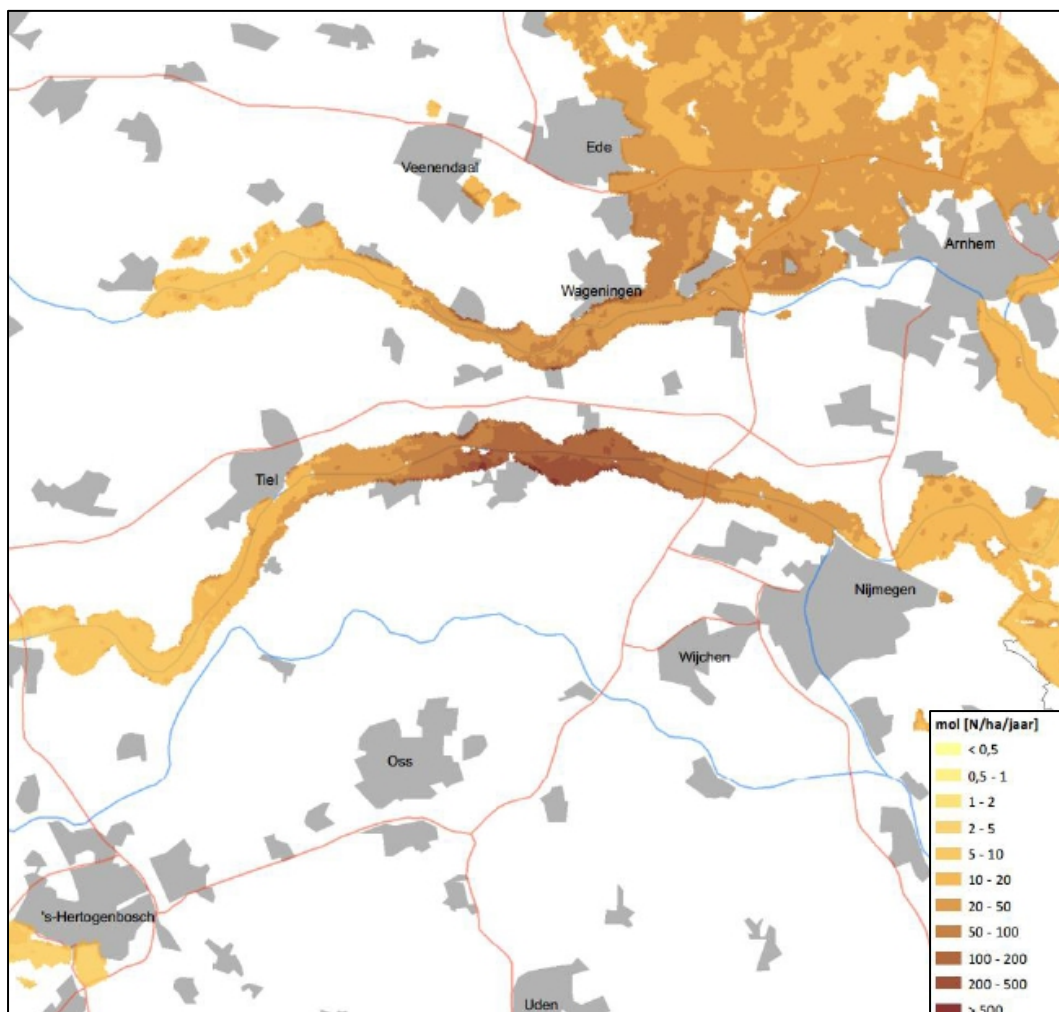
In de onderstaande figuur zijn de resultaten weergegeven van de herberekening van het maximaal scenario: de bijdrage van de veehouderij in het plangebied aan de stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden. Hieruit komt naar voren dat deze bijdrage in het Natura 2000-gebied Rijntakken het hoogste is in het gebied dat alleen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied: maximaal 852 mol N/ha/jaar. In het gebied Veluwe betreft deze bijdrage maximaal 18,2 mol N/ha/jaar. Uit de berekeningen blijkt duidelijk dat er ook met de nieuwe berekening van het maximum scenario sprake is van een toename van de stikstofdepositie in beide Natura 2000-gebieden ten opzichte van de huidige situatie. De grootste toename doet zich voor in het gebied

---

² Melkrundveestallen die tussen 1 juli 2015 en 1 januari 2018 worden opgericht dienen aan deze emissiewaarde te voldoen. Omdat het bestemmingsplan naar verwachting in 2016 in werking zal treden is het theoretisch mogelijk om alle planologische mogelijkheden voor de bouw van stallen voor 2018 te benutten. Daarom is uitgegaan van deze emissiewaarde. Dit is echter een worstcase benadering omdat in de praktijk nooit alle mogelijkheden voor 1 januari 2018 zullen worden benut en na die datum de maximale emissiewaarde wordt verlaagd.

³ Varkensstallen die tussen 1 juli 2015 en 1 januari 2020 worden opgericht dienen aan deze emissiewaarde te voldoen. Om de dezelfde reden als genoemd in voetnoot 2 is uitgegaan van deze emissiewaarde en vormt dit een worstcase benadering.

Rijntakken, maximaal 437 mol N/ha/jaar. De toename in het gebied Veluwe is ten hoogste 76,4 mol N/ha/jaar. In de bijgaande figuur is de toename in beeld gebracht.

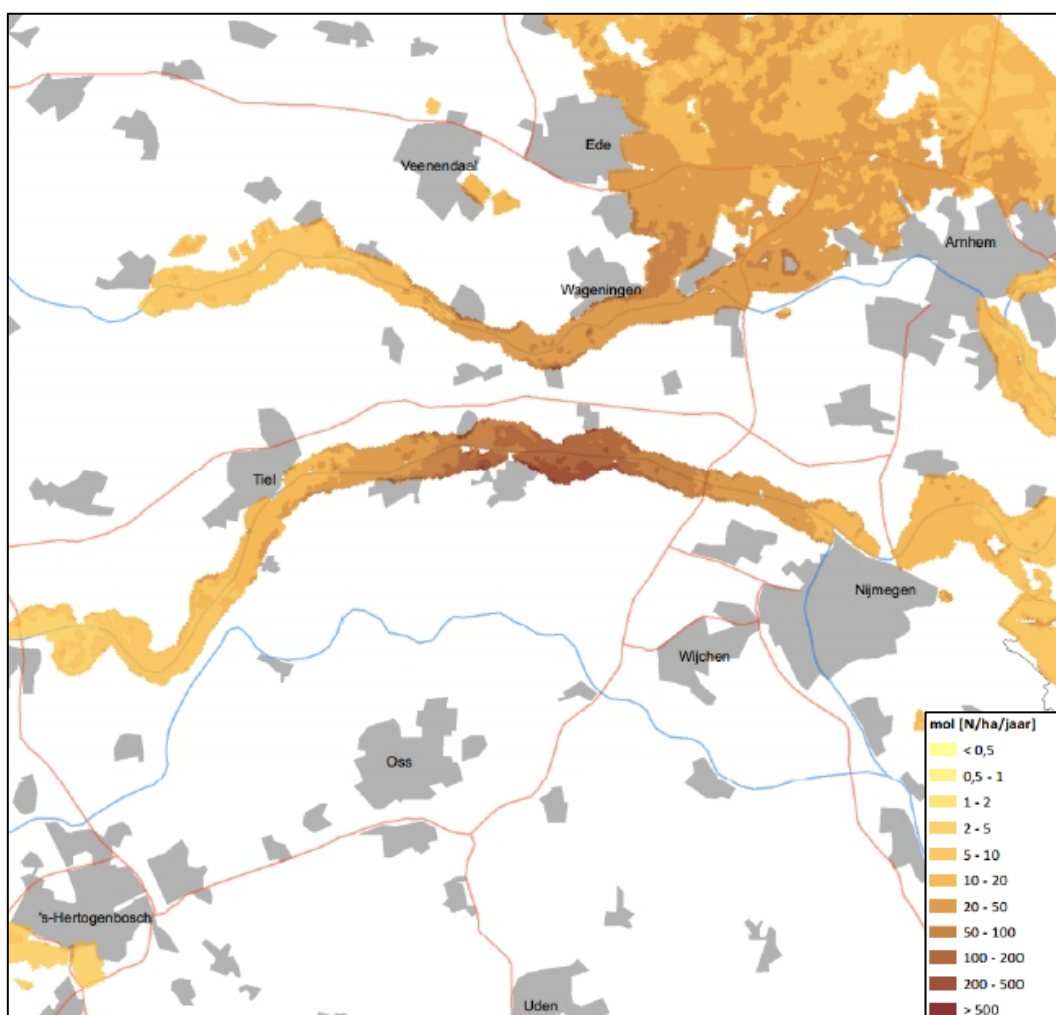
Stikstofdepositie veehouderijen plangebied in het maximale scenario binnen Natura 2000-gebieden (bron: Ecogroen Advies)

De toename aan stikstofdepositie ligt echter wel lager dan in het kader van het MER was berekend. Dit is het gevolg van het schrappen van de wijzigingsbevoegdheid die de omschakeling van niet-veehouderijen naar grondgebonden veehouderijen mogelijk maakte en de wijziging van de emissiefactoren. Per saldo neemt hierdoor de stikstofdepositie in het maximum scenario af.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de stikstofdepositie in de huidige situatie, het maximum scenario en de toename in het maximum scenario ten opzichte van de huidige situatie.

Gebied	Huidige situatie	Maximum scenario	Toename
Rijntakken	415	852	437
Veluwe	18,2	94,6	76,4

Tabel 2.1 Stikstofdepositie huidige situatie, maximum scenario en toename ten opzichte van huidige situatie (mol N/ha/jaar)

Toename stikstofdepositie veehouderijen plangebied in het maximale scenario ten opzichte van de huidige situatie binnen Natura 2000-gebieden (bron: Ecogroen Advies)

Effecten stikstofdepositie per Natura 2000-gebied

Uit de bovenstaande resultaten van de stikstofdepositieberekeningen blijkt dat als gevolg van het bestemmingsplan de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe in het maximale scenario toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. Hieronder wordt per Natura 2000-gebied ingegaan op de effecten van stikstofdepositie.

Rijntakken

Binnen het onderzoeksgebied liggen de stikstofgevoelige habitattypen Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden, Stroomdalgraslanden, Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden (glanshaver), Vochtige alluviale bossen (zachthout-oïbossen en essen-iepenbossen) en Droge hardhoutoïbossen. Qua leefgebieden zijn delen van leefgebied van de habitatrichtlijnsoorten Bittervoorn en Kamsalamander, de broedvogels Kwartelkoning en Watersnip en de niet-broedvogels Scholekster, Kievit, Kempphaan, Grutto en Tureluur gevoelig voor stikstofdepositie. De dichtstbijzijnde populatie Kamsalamander komt voor in de Drutense Waarden. Dit gebied is weliswaar aangewezen als Vogelrichtlijngebied maar de populatie in de Drutense Waarden is van

wezenlijk belang voor de instandhouding van de soort binnen het gehele Natura 2000-gebied.

In alle stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van vogels en Bittervoorn binnen Rijntakken wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie ruim overschreden. Significant negatieve effecten kunnen daarom niet worden uitgesloten in het maximale scenario, omdat de stikstofdepositie overal toeneemt.

Veluwe

Vrijwel alle habitattypen die binnen het onderzoeksgebied liggen, zijn stikstofgevoelig. Daarnaast zijn delen van het leefgebied van de habitatsoorten Kamsalamander, Gevlekte witsnuitlibel en Drijvende waterweegbree stikstofgevoelig. Leefgebied van alle aangewezen broedvogels is stikstofgevoelig, behalve leefgebied van de IJsvogel.

In het maximale scenario is overal sprake van een toename van stikstofdepositie. Gezien deze toename en de overschrijding van de kritische depositiewaarde in de huidige situatie kunnen significant negatieve effecten op alle stikstofgevoelige doelsoorten niet worden uitgesloten.

Conclusie

In het maximale scenario is sprake van een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe. Hoewel de toename over het algemeen lager is dan in het MER is berekend, blijven de effecten op de instandhoudingsdoelen hetzelfde (nog steeds vermisting en verzuring) als in het MER en daarbij behorende Passende beoordeling is beschreven, zij het dat de omvang van de te verwachten effecten wel beperkter zal zijn vanwege de lagere depositietoename (minder vermisting en verzuring). Echter, significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen kunnen niet worden uitgesloten. Dit betekent dat aanvullende maatregelen dienen te worden getroffen om een toename aan stikstofdepositie te voorkomen. Deze maatregelen zijn getroffen door in het bestemmingsplan een zogenaamd emissie-standstill op te nemen en de mogelijkheid tot omschakeling van niet-veehouderijen naar grondgebonden veehouderijen te schrappen. Hieronder wordt nader op dit standstill ingegaan.

Uitvoerbaar alternatief

Uit de resultaten van de stikstofdepositieberekeningen blijkt dat bij een maximale benutting van de uitbreidingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt aan veehouderijen, sprake is van een toename van stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden kunnen daardoor niet worden uitgesloten. Om deze reden is de omschakelingsmogelijkheid voor niet-veehouderijen naar grondgebonden veehouderijen geschrapt en is in het bestemmingsplan een regeling opgenomen, een zogenaamd emissie-standstill, waarmee een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden als gevolg van uitbreiding van veehouderijen wordt voorkomen. Aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, oftewel het optreden van significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, als gevolg van het plan, is daarmee uitgesloten.

Een emissie-standstill houdt in dat de ammoniakemissie van agrarische bedrijven niet mag toenemen. Omdat de emissie niet toeneemt, kan ook de stikstofdepositie niet toenemen, waarmee het optreden van significant negatieve effecten is uitgesloten. Bij deze 'emissie-standstill' situatie doet de vraag zich voor of het bestemmingsplan wel uitvoerbaar geacht kan worden omdat de geboden planologische ontwikkelingsruimte wellicht niet ingevuld kan worden voor het houden van meer dieren. Een dergelijk emissie-standstill betekent echter niet dat veehouderijen niet meer kunnen uitbreiden. Uitbreiding is mogelijk door zowel bestaande als nieuwe stallen te voorzien van emissiearme stalsystemen. Hierdoor worden emissies vanuit bestaande stallen verlaagd, waardoor uitbreidingsruimte ontstaat. Dit wordt ook wel interne saldering genoemd: het compenseren van de emissie van de uitbreiding van het bedrijf door verlaging van de emissie van bestaande stallen van hetzelfde bedrijf. Door het toepassen van emissiearme staltechnieken kan zo een toename van het aantal dieren worden gerealiseerd binnen het emissieplafond, dus zonder dat de emissie toeneemt. In het MER is dit ook aan de hand van voorbeelden geïllustreerd.

Uit inventarisatie van de bestaande situatie is gebleken dat de melkveehouderijen in het plangebied thans niet beschikken over stallen met het meest emissiearme systeem, hetgeen betekent dat er voor alle melkveehouderijen mogelijkheden zijn op deze wijze uitbreiding te realiseren. Bij de intensieve veehouderijen in het plangebied (varkens en pluimvee) kan eveneens een aanzienlijke uitbreiding van het aantal dieren worden gerealiseerd middels interne saldering. Uit inventarisatie van vergunningen en meldingen blijkt namelijk dat deze bedrijven in de bestaande situatie ook nog niet alle stallen hebben uitgerust met de meest emissiearme technieken.

De meest gunstige stalsystemen die voor melk- en kalfkoeien (> 2 jaar) en vleesvarkens zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) betreffen:

- Melk- en kalfkoeien > 2 jaar: 5,1 kg NH₃ per dierplaats per jaar (mechanisch geventileerde stal met chemisch luchtwassysteem, Rav code A.1.17);
- Vleesvarkens: 0,15 kg NH₃ per dierplaats per jaar (chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie, Rav code D.3.2.14)

Met deze emissiearme stalsystemen kan bij een melkveehouderij het aantal melkkoeien met een factor 2,5 groeien en bij een intensieve veehouderij het aantal vleesvarkens met een factor 10,7, ten opzichte van de minimale eisen van het Besluit emissiearme huisvesting voor bestaande stallen (13 kg NH₃ per dierplaats per jaar, respectievelijk 1,6 kg/NH₃ per dierplaats per jaar) zonder emissietoename.

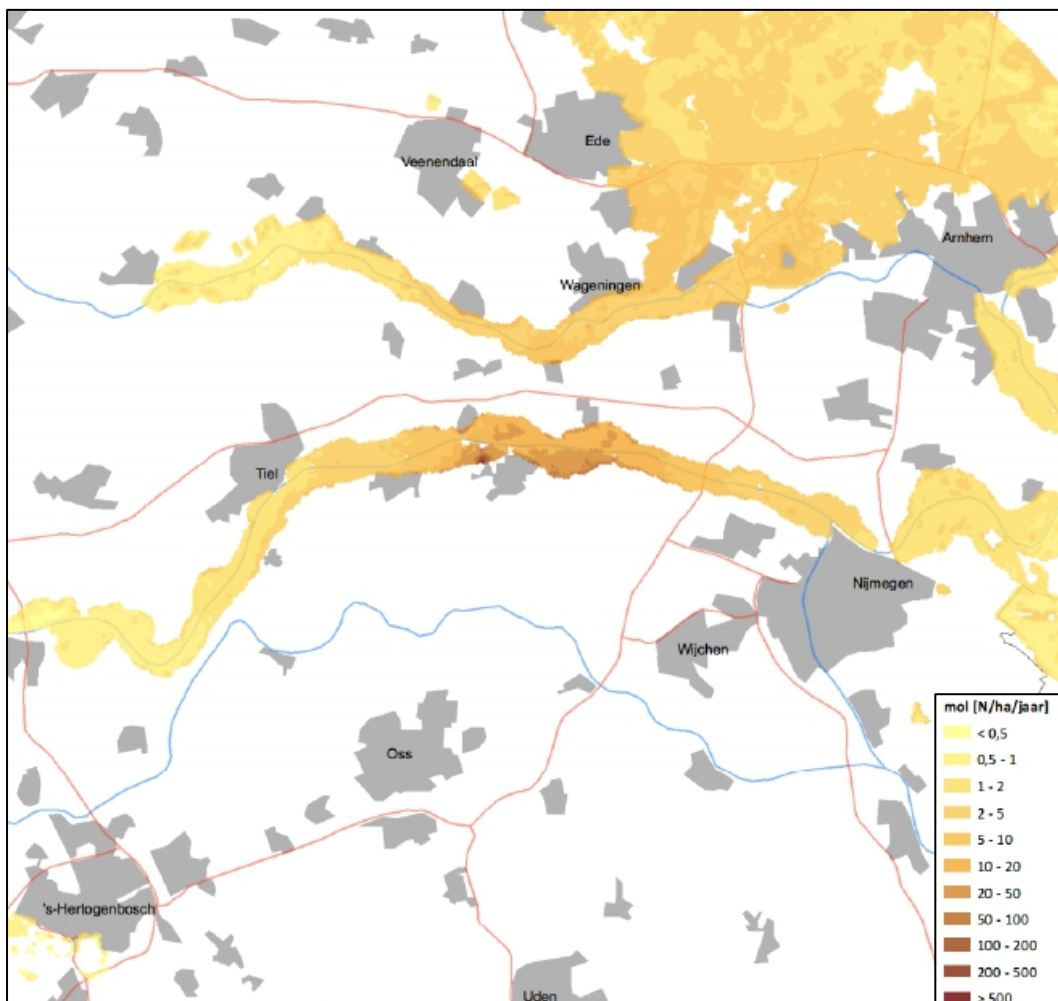
Door Ecogroen advies⁴ is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd voor de combinatie van een emissie-standstill met de toepassing van emissiearme stalsystemen (alternatief mitigerende maatregelen). De uitgangspunten en resultaten zijn opgenomen in de oplegnotitie Passende beoordeling welke is opgenomen in de bijlage. Bij deze berekeningen zijn de bovengenoemde stalsystemen gehanteerd. Dit betekent voor grondgebonden veehouderijen

---

⁴ Ecogroen advies, 'Oplegnotitie Passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied Druten', 13 januari 2016.

dat voor melkrundvee (>2 jaar) een emissiefactor van 5,1 kg NH₃ per dierplaats per jaar is aangehouden (voor jongvee blijft deze 4,4 kg NH₃ per dierplaats per jaar). Voor intensieve veehouderijen is uitgegaan van een emissie van 0,15 kg NH₃ per dierplaats per jaar. De maximale uitbreidingsmogelijkheden worden niet alleen begrensd door het emissieplafond op grond van het emissie-standstill, maar ook door de omvang van het bouwvlak. Via een wijzigingsbevoegdheid kan het bouwvlak voor grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen worden vergroot tot maximaal 1,5 ha. Dit komt voor grondgebonden veehouderijen neer op een veebezetting van maximaal 250 melkkoeien en 175 stuks jongvee. Voor intensieve veehouderijen betekent dit een veebezetting van maximaal 7.500 vleesvarkens. Met deze emissiefactoren en veebezetting komt de totale maximale emissie voor een bouwvlak van 1,5 ha voor een grondgebonden veehouderij op 2045 kg NH₃ per jaar (250*5,1 + 175*4,4) en voor een intensieve veehouderij op 1125 kg NH₃ per jaar (7500*0,15).

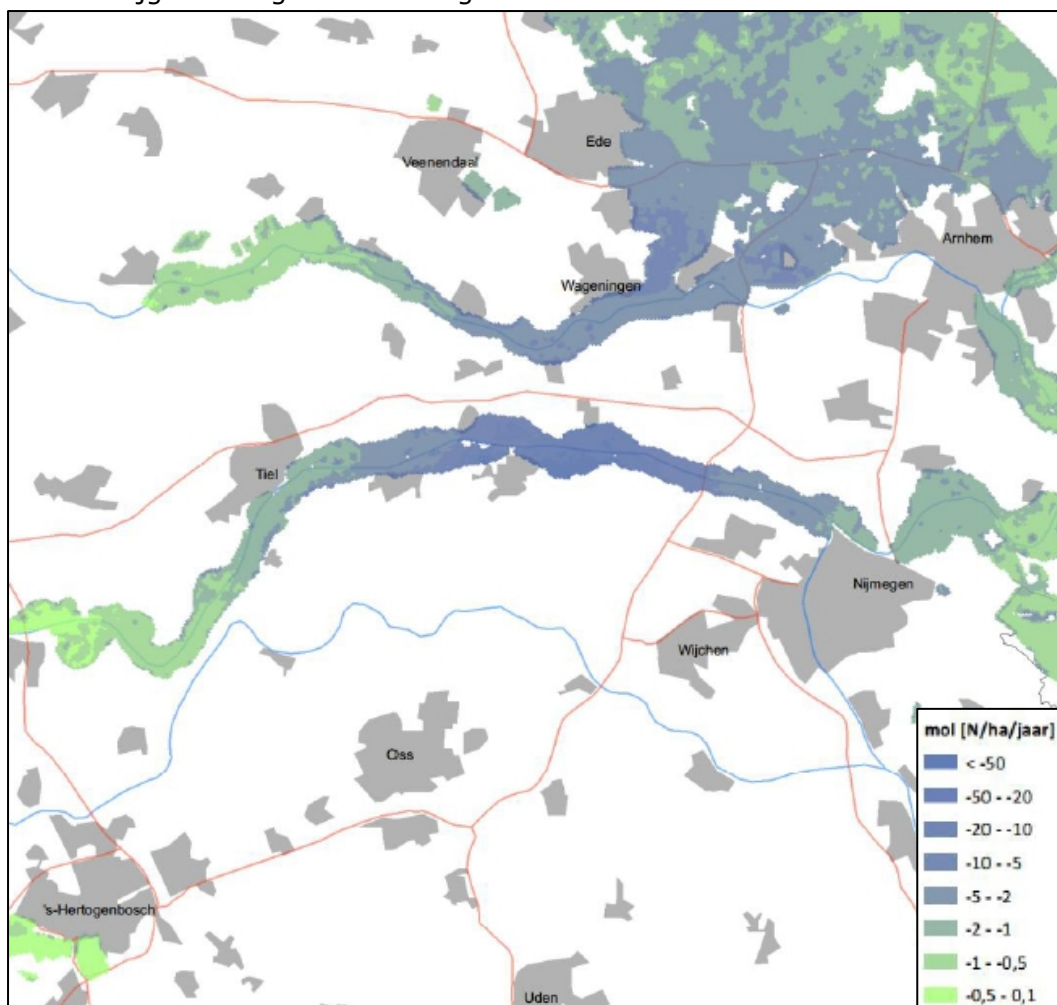
In de onderstaande figuur zijn de resultaten weergegeven van de stikstofdepositieberekening voor het alternatief met mitigerende maatregelen, oftewel de bijdrage van de veehouderij in het plangebied aan de stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden. Uit de berekeningsresultaten blijkt dat de depositie in het Natura 2000-gebied Rijntakken het hoogste is en maximaal 360 mol N/ha/jaar bedraagt. In het gebied Veluwe is deze depositie maximaal 10,2 mol N/ha/jaar. Uit de berekeningsresultaten komt duidelijk naar voren

Stikstofdepositie veehouderijen plangebied in het alternatief mitigerende maatregelen binnen Natura 2000-gebieden (bron: Ecogroen Advies)

dat er overall sprake is van een afname van de stikstofdepositie ten opzichte van de huidige feitelijke situatie als gevolg van het inzetten van de mitigerende maatregelen (emissie-standstill in combinatie met emissiearme stalsystemen). Er is nog steeds een stikstofbijdrage vanuit de veehouderijen op de Natura 2000-gebieden, maar door het treffen van mitigerende maatregelen kan een aanzienlijke afname worden gerealiseerd. De afname betreft in het Natura 2000-gebied Rijntakken maximaal 55 mol N/ha/jaar. In het gebied Veluwe bedraagt de afname maximaal 8 mol N/ha/jaar. De afname is in de bijgaande figuur in beeld gebracht.

Afname stikstofdepositie veehouderijen plangebied in het alternatief mitigerende maatregelen ten opzichte van de huidige situatie binnen Natura 2000-gebieden (bron: Ecogroen Advies)

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de stikstofdepositie in de huidige situatie, het alternatief mitigerende maatregelen en de maximale afname in het alternatief mitigerende maatregelen ten opzichte van de huidige situatie.

Gebied	Huidige situatie	Alternatief mitigerende maatregelen	Afname
Rijntakken	415	360	55
Veluwe	18,2	10,2	8

Tabel 2.2 Stikstofdepositie huidige situatie, alternatief mitigerende maatregelen en afname ten opzichte van huidige situatie (mol N/ha/jaar)

Aangezien de stikstofdepositie niet toeneemt en overal binnen de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe sprake is van een afname van de stikstofdepositie, zijn significant negatieve effecten uitgesloten. De afname van de depositie ten opzichte van de feitelijke situatie laat zich verklaren doordat voor verschillende locaties de maximum oppervlakte van de bouwvlakken (1,5 ha voor grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen) de beperking voor het houden van het aantal dieren vormt, en niet de toegestane emissie. Dit betekent dat het bestemmingsplan met het emissie-standstill uitvoerbaar is: het is mogelijk om bouwvlakken (op basis van een wijzigingsbevoegdheid) te vergroten tot 1,5 ha en maximaal in te vullen met vee, zonder dat de stikstofdepositie toeneemt. Daarmee is aannemelijk gemaakt dat de geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan ook daadwerkelijk kan worden benut, zonder dat er sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, dus binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet 1998. Voor bestaande veehouderijen in het plangebied is het mogelijk om te komen tot uitvoerbare initiatieven zonder dat dit leidt tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden.

Naar verwachting zullen in de praktijk de bedrijven die willen uitbreiden de toe te passen stalsystemen in de meeste gevallen afstemmen op het emissie-standstill: toepassing van de systemen die minimaal benodigd zijn om de beoogde uitbreiding te kunnen realiseren en om tegelijkertijd net binnen de huidige emissie te blijven. Dan zal de toekomstige emissie en de daarmee samenhangende depositie waarschijnlijk dicht bij de huidige emissie en depositie liggen. De keuze van het stalsysteem is immers aan de ondernemer. Als alle bedrijven de emissieruimte volledig blijven opvullen zullen nieuwe initiatieven niet leiden tot een afname van emissies en daarmee ook geen sprake zijn van een afname van depositie binnen de Natura 2000-gebieden. Een toename van de depositie kan door het emissie-standstill echter ook niet optreden, waardoor significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden ten gevolge van het bestemmingsplan Buitengebied uitgesloten zijn. In de praktijk zal overigens gedurende de planperiode zeker een aantal bedrijven de bedrijfsactiviteiten beëindigen. Deze stoppers zullen altijd leiden tot een afname van de stikstofdepositie.

Programmatiese Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. De PAS heeft tot doel om economische ontwikkelingen, zoals uitbreiding van veehouderijen, samen te laten gaan met het realiseren van Natura 2000-doelen. In het PAS-programma zijn maatregelen opgenomen die enerzijds zorgen voor een daling van de stikstofdepositie (brongerichte maatregelen) en anderzijds bijdragen aan het herstel van de natuurkwaliteit in Natura 2000-gebieden (gebiedsgerichte maatregelen). Hierdoor ontstaat ruimte voor nieuwe economische ontwikkelingen, ook wel depositieruimte genoemd. Een deel van de depositieruimte wordt ter beschikking gesteld voor nieuwe ontwikkelingen die stikstofdepositie met zich meebrengen.

In de PAS is bij de verdeling van de depositieruimte een onderscheid gemaakt tussen projecten die minder dan de grenswaarde van 1 mol/ha/jaar bijdragen aan de stikstofdepositie in gevoelige Natura 2000-gebieden en projecten die meer dan 1 mol/ha/jaar bijdragen. Voor de eerstgenoemde categorie, de

projecten onder de grenswaarde, geldt een meldingsplicht. Voor de tweede categorie geldt een vergunningplicht op basis van de Natuurbeschermingswet. Bij projecten die een bijdrage aan de stikstofdepositie leveren van minder dan 0,05 mol/ha/jaar geldt een algehele vrijstelling. Een deel van de beschikbare depositieruimte is in de PAS gereserveerd voor projecten onder de grenswaarde. Indien deze gereserveerde depositieruimte in een bepaald gebied voor 95% benut is, wordt de grenswaarde van 1 mol/ha/jaar voor dat gebied teruggebracht naar 0,05 mol/ha/jaar. In dat geval zijn projecten met een bijdrage van meer dan 0,05 mol/ha/jaar al vergunningplichtig.

De omvang van de depositieruimte die beschikbaar is in het kader van de PAS is per Natura 2000-gebied bepaald aan de hand van een analyse die voor elk gebied afzonderlijk is opgesteld, een zogenoemde gebiedsanalyse. Uit deze gebiedsanalyses, waaraan herstelmaatregelen zijn gekoppeld, blijkt dat ondanks de beschikbaarstelling van depositieruimte voor economische ontwikkelingen, door de maatregelen die worden genomen, is verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het betreffende Natura 2000-gebied niet worden aangetast. Oftewel, er zullen geen significant negatieve effecten op het gebied optreden. De gebiedsanalyses maken integraal onderdeel uit van de overkoepelende landelijke Passende Beoordeling die ten grondslag ligt aan de PAS.

Op grond van de gebiedsanalyse voor het Natura 2000-gebied Rijntakken is er in het kader van de PAS tot 2020 gemiddeld 42 mol N/ha/jaar depositieruimte beschikbaar voor vergunningplichtige projecten. Voor het gebied Veluwe bedraagt deze depositieruimte op basis van de gebiedsanalyse gemiddeld 37 mol N/ha/jaar. De PAS biedt daarmee zonder meer ruimte om te komen tot uitvoerbare initiatieven. Dit maakt het mogelijk om in het bestemmingsplan Buitengebied ook ontwikkelingen toe te staan die leiden tot een toename van emissie, waarvoor op grond van de PAS toestemming kan worden verleend. Met de maatregelen die worden getroffen in het kader van de PAS, wordt immers geborgd dat geen significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden optreden.

Het emissie-standstill dat is opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied is effectief in het voorkomen van significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. De consequentie hiervan is echter dat elke ondernemer die voornemens is een project te realiseren waarbij een toename van de emissie optreedt die op basis van de PAS vergunbaar zou zijn, een buitenplanse procedure zou moeten doorlopen om te voorkomen dat er een strijdigheid met het bestemmingsplan ontstaat. Om dit te voorkomen is in het plan een afwijkingsbevoegdheid onder voorwaarden opgenomen om af te kunnen wijken van het emissie-standstill. Indien voor uitbreiding van een veehouderij aantoonbaar een toename van de depositie is toegestaan op grond van de PAS kan gebruik worden gemaakt van deze afwijkingsmogelijkheid. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de afwijking, zal op dat moment, op basis van het concrete initiatief en de daadwerkelijk beschikbare depositieruimte, worden getoetst of de afwijking kan worden verleend.

2.3 Conclusie

Het in het bestemmingsplan buitengebied opgenomen emissie-standstill

waarborgt dat een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden uitgesloten is en daarmee dat er geen significante negatieve effecten kunnen optreden in Natura 2000-gebieden als gevolg van de uitbreidingsruimte die het plan aan veehouderijen biedt. Binnen het emissie-standstill is het mogelijk om de geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan te benutten zonder dat er sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Bestaande veehouderijen in het plangebied kunnen daardoor komen tot uitvoerbare initiatieven zonder dat dit leidt tot een toename van de stikstofdepositie. Tevens kan met een toename van de emissie die binnen de kaders van de PAS valt, worden gekomen tot uitvoerbare initiatieven, zonder dat sprake is van significante negatieve effecten in Natura 2000-gebieden. Met voorwaarden die verbonden zijn aan de afwijking van het emissie-standstill die hiervoor in het bestemmingsplan is opgenomen en de PAS is verzekerd dat er geen significante negatieve effecten optreden op Natura 2000-gebieden.

3. BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Toetsingsadvies

Een gedeelte van het plangebied (rondom de rivierduinen) is foerageergebied van de das. Dit landschapstype is volgens de Commissie mer in het MER goed beschreven. Ook wordt dit landschapstype rivierduin, het gebied waar de das foerageert, in het bestemmingsplan goed beschermd middels een daarop toegesneden vergunningstelsel. Hierdoor wordt ook de das indirect beschermd.

De Commissie adviseert in de komende planperiode de das te monitoren om te bezien of de indirecte bescherming voldoende effectief is en of eventueel nadere beschermingsmaatregelen nodig zijn.

3.2 Reactie

Het buitengebied van de gemeente Druten is in het bestemmingsplan ingedeeld in verschillende landschapstypen. Deze landschapstypen zijn gebaseerd op het Landschapontwikkelingsplan (LOP) en worden beschreven in paragraaf 3.8 van het MER. Met de indeling in landschapstypen wordt het ter plaatse aanwezige landschap optimaal beschermd en kan verder worden ontwikkeld doordat de karakteristieken van het betreffende landschapstype behouden blijven en worden versterkt. Bescherming geschiedt onder andere middels een specifiek op het landschapstype afgestemd omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden.

Eén van de onderscheiden landschapstypen betreft het landschapstype rivierduinen met vlakten en donken. Dit landschapstype is een geschikt foerageergebied voor de das, vanwege het kleinschalige en gevarieerde landschap met onder meer verspreide bosjes, houtwallen en open essen in de vorm van akkers en graslanden. Het bestemmingsplan is gericht op de instandhouding, herstel en ontwikkeling van dit landschapstype. Daartoe zijn de betreffende gronden ook als zodanig bestemd. Het plan kan daarmee een bijdrage leveren aan het behoud en verbetering van het foerageergebied voor de das. De bescherming die het plan biedt aan het landschapstype zorgt voor instandhouding van het foerageergebied van de das en daarmee indirecte bescherming van deze soort. Hoewel de bescherming van het landschapstype niet specifiek gericht is op de das, vormt deze indirecte bescherming wel een positief neveneffect.

Het in de komende planperiode monitoren van de das, zoals de Commissie mer adviseert, wordt echter niet zinvol geacht. Een dergelijke monitoring zal namelijk geen inzicht geven in de effectiviteit van de indirecte bescherming en de vraag of nadere beschermingsmaatregelen nodig zijn. Het voorkomen van de das en de ontwikkeling van de populatie is immers veel meer afhankelijk van andere factoren dan van het beschermingsregime van het landschap in het bestemmingsplan. Zo is het voedselaanbod in grote mate bepalend voor het voorkomen van de das. Territoria zijn doorgaans tussen de 30 en 50 ha groot en voedsel wordt gezocht tot op enkele kilometers buiten de burcht.

Hierdoor is het voorkomen van de das ook afhankelijk van de situatie op gronden buiten het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied. Daarnaast wordt het voorkomen en de ontwikkeling van de dassenpopulatie sterk beïnvloed door het feitelijke beheer van gronden, verstoring en de aanwezigheid van barrières in het landschap, zoals wegen en watergangen, welke kunnen leiden tot verkeers- en verdrinkingslachtoffers. Al deze factoren vallen buiten de scope van het bestemmingsplan Buitengebied.

3.3 Conclusie

Een specifieke monitoring van de das naar aanleiding van het bestemmingsplan Buitengebied wordt vanwege de vele andere factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de soort niet van toegevoegde waarde geacht. Met de reguliere monitoringsprogramma's en faunaonderzoeken wordt naar mening van de gemeente de ontwikkeling van de das voldoende in beeld gebracht.

4. FIJN STOF

4.1 Toetsingsadvies

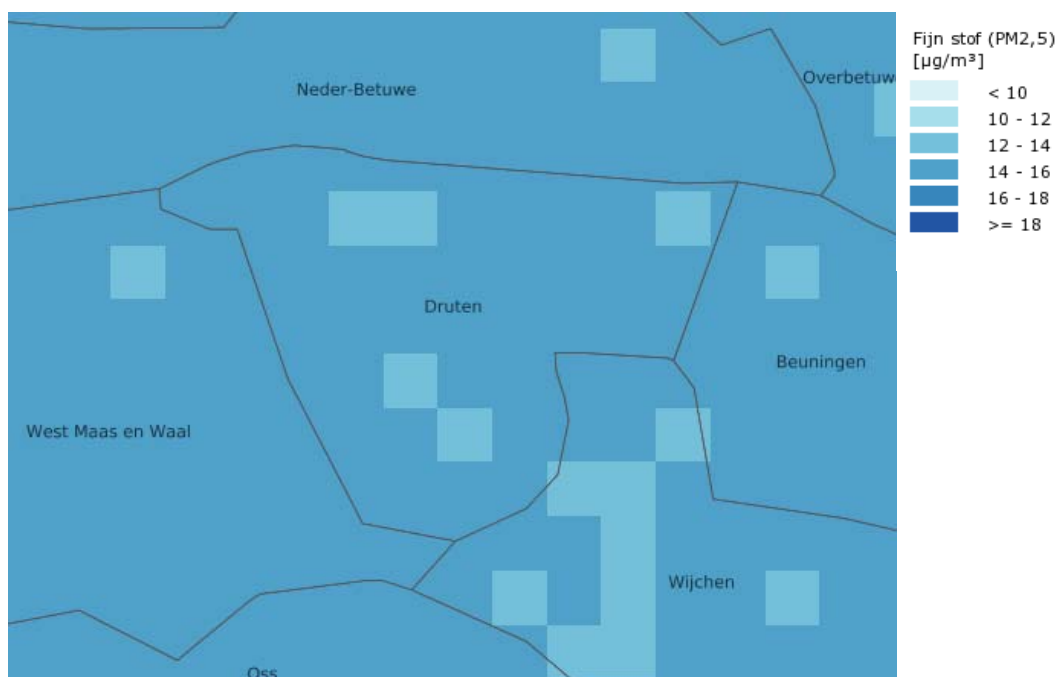
De Commissie mer geeft aan dat het MER niet ingaat op de effecten voor fijn stof ten aanzien van $PM_{2,5}$. $PM_{2,5}$ is een fractie van PM_{10} . Gezien de bijdrage aan PM_{10} van het plan en de heersende achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ is een overschrijding van de grenswaarde niet waarschijnlijk. Om die reden acht de Commissie dit voor dit plan nu geen essentiële tekortkoming.

4.2 Reactie

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Huidige situatie $PM_{2,5}$

De Grootschalige Concentratiekaarten van het RIVM geven inzicht in de concentratie fijn stof in de gemeente Druten. Hieruit blijkt dat de concentratie $PM_{2,5}$ in 2014 in het gehele gemeente lager is dan $15 \mu\text{g m}^3$. In de onderstaande figuur is dit in beeld gebracht. Met deze concentratie wordt ruimschoots voldaan aan de geldende grenswaarde voor $PM_{2,5}$ ($25 \mu\text{g/m}^3$).

Concentratie $PM_{2,5}$ in de lucht in 2014 in de gemeente Druten (bron: RIVM)

Autonome ontwikkeling $PM_{2,5}$

Er zijn geen concrete ontwikkelingen bekend in het plangebied die relevante invloed hebben op de luchtkwaliteit. Als gekeken wordt naar de Grootschalige Concentratiekaarten van het RIVM, dan zal de concentratie $PM_{2,5}$ naar verwachting richting 2025 licht dalen ten opzichte van de huidige situatie en in de gemeente Druten overall minder dan $13 \mu\text{g/m}^3$ bedragen. Zie de bijgaande figuur. De gevolgen van algemene landelijke ontwikkelingen zijn

reeds verdisconteerd in de Grootschalige Concentratiekaarten. Evenals in de huidige situatie zal naar verwachting ruimschoots worden voldaan aan de geldende grenswaarde voor $PM_{2,5}$. ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Concentratie $PM_{2,5}$ in de lucht in 2025 in de gemeente Druten (bron: RIVM)

Effecten bestemmingsplan Buitengebied

Het bestemmingsplan 'Buitengebied' maakt de uitbreiding van grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen mogelijk. Dit kan leiden tot een toename van de concentratie $PM_{2,5}$ in de lucht. Uit het MER (zie paragraaf 5.5) blijkt dat als de maximale mogelijkheden die het plan biedt volledig worden benut, uitbreiding van individuele grondgebonden veehouderijen 'niet in betekenende mate', oftewel minder dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, bijdraagt aan de concentratie PM_{10} . Tevens blijkt uit het MER dat dit ook geldt voor uitbreiding van intensieve veehouderijen, op een afstand van circa 150 meter van het emissiepunt.

$PM_{2,5}$ maakt deel uit van de bijdrage PM_{10} . Dit betreft immers alle stofdeeltjes met een diameter van $10 \mu\text{m}$ of kleiner. Aangezien de bijdrage PM_{10} ten gevolge van de uitbreiding van individuele bedrijven lager is dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, is de bijdrage $PM_{2,5}$ dat ook. Gezien de huidige achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ in Druten, die lager is dan $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$, zullen dergelijke uitbreidingen naar verwachting niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarde voor $PM_{2,5}$ ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Ook cumulatief wordt er geen overschrijding van de grenswaarde verwacht. De genoemde toenames van de concentratie $PM_{2,5}$ zullen alleen optreden in de directe omgeving van de individuele bedrijven. De concentratie daalt relatief snel naarmate de afstand tot de bedrijven toeneemt. Omdat er in de meeste gevallen enige onderlinge afstand is tussen de veehouderijen en de heersende achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ in de gemeente Druten ver onder de grenswaarde ligt (minder dan $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$) en richting 2025 verder zal dalen,

zal de uitbreiding van veehouderijen ook cumulatief naar verwachting niet tot een overschrijding van de grenswaarden leiden.

4.3 Conclusie

Het bestemmingsplan kan leiden tot een toename van de concentratie $PM_{2,5}$ maar het is niet aannemelijk dat de grenswaarde zal worden overschreden.

Bijlagen

**Bijlage 1 Bestemmingsplan buitengebied Druten – Toetsingsadvies
over het milieueffectrapport
(Commissie voor de milieueffectrapportage)**

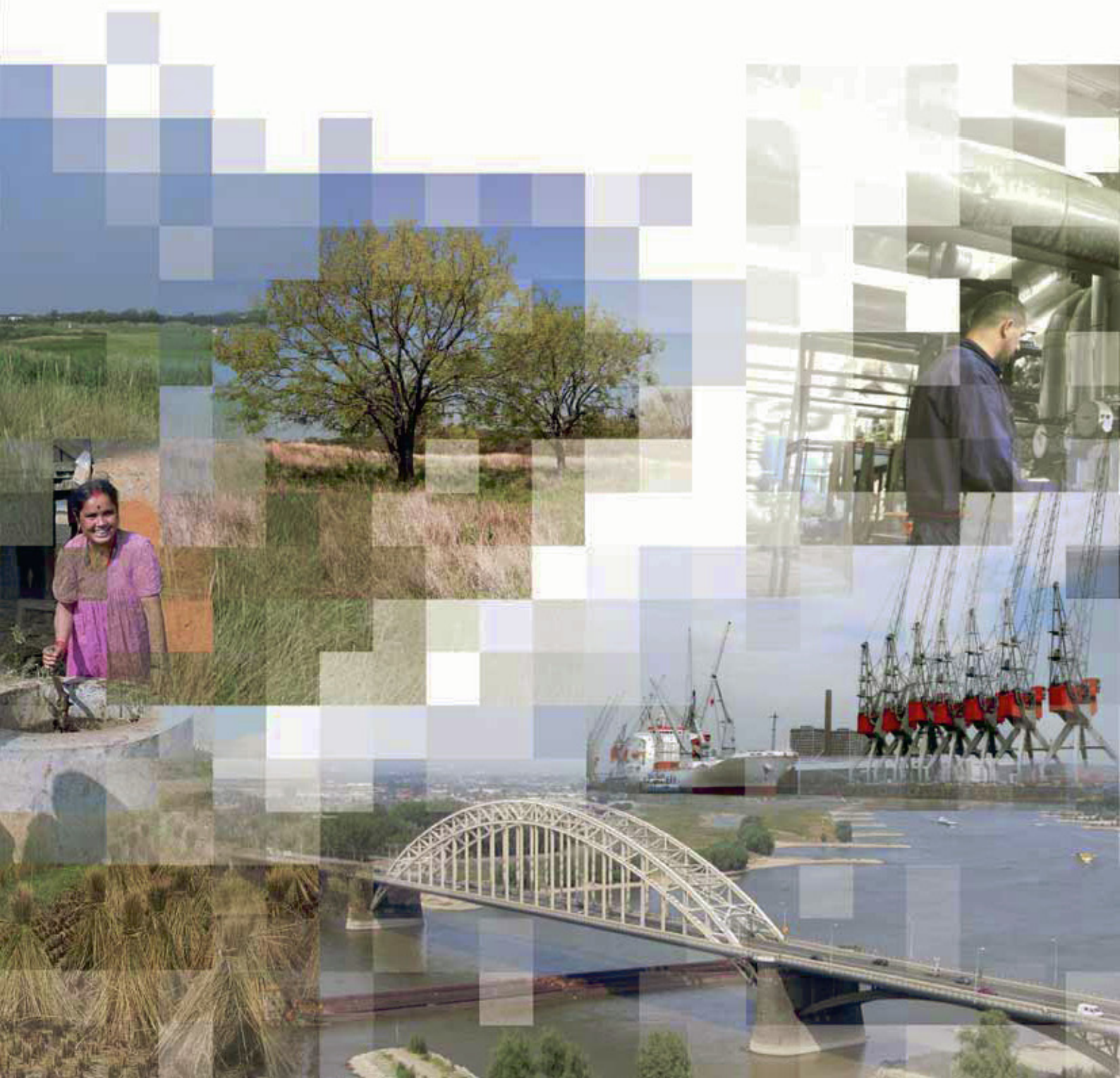

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Druten

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

28 september 2015 / projectnummer 3067

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Druten herzielt het bestemmingsplan buitengebied. Met dit plan wordt een kader gesteld voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten zoals uitbreiding van veehouderijen binnen de bestaande bouwvlakken (nog niet benutte uitbreidingsruimte) en voor uitbreiding van veehouderijen via een wijzigingsbevoegdheid tot 1,5 hectare. Ook is omschakeling naar veehouderij mogelijk. Daarom is ook een plan-MER opgesteld. Omdat de uitbreidingsmogelijkheden die geboden worden leiden tot een toename van stikstofdepositie en er mogelijk effecten zijn op beschermde natuur is ook een Passende beoordeling opgesteld. De gemeenteraad van Druten heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'¹) gevraagd het MER te beoordelen op juistheid en volledigheid.

Het opgestelde MER is prettig leesbaar. Het rapport gaat uitgebreid en systematisch in op cultuurhistorie en de verschillende landschapstypen in het plangebied. De beleidskaders zijn uitgebreid omschreven met een duidelijke toelichting wat de relevantie is voor het plangebied. Het MER laat zien dat de ontwikkelruimte voor veehouderijen effect kan hebben op de natuurwaarden door extra stikstofdepositie, geursituatie, geluidhinder en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Maatregelen zoals emissie reducerende staltechnieken worden beschreven om deze effecten te verkleinen.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER echter een tekortkoming. Zij acht het opheffen van de volgende punten essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied Druten. Het MER laat zien dat het oorspronkelijk voornemen om een groei van de bouwkvelds van grondgebonden veehouderijen naar 1,5 ha alsmede omschakeling van akkerbouw naar veehouderijen mogelijk te maken, gevolgen voor Natura 2000-gebieden heeft die niet acceptabel zijn. Daarom is ervoor gekozen om in het ontwerp-bestemmingsplan deze ontwikkelingen alleen toe te staan door middel van een wijzigingsbevoegdheid onder de voorwaarde dat een toename van het aantal dieren niet mag leiden tot een toename in stikstofemissies. Het MER laat echter zien dat ook met de inzet van ammoniakemissie reducerende staltechnieken een toename van stikstofdepositie niet kan worden uitgesloten. De consequentie hiervan is dat het MER niet aannemelijk maakt dat alle geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan ook daadwerkelijk kan worden benut binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet (1998). Dat betekent dat aanvullend zou moeten worden gezocht naar bijvoorbeeld maatregelen of een alternatief zonder omschakelingsmogelijkheden of met kleinere bouwvlakken om deze toename uit te sluiten.

Deze tekortkoming belemmert de mogelijkheden voor de gemeenteraad om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij haar besluit. Daarom adviseert de Commissie om de ontbrekende informatie aan te vullen, aan te geven of en hoe dit wordt verwerkt in de alternatieven en pas daarna een besluit te nemen over het bestemmingsplan buitengebied.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken, voor zover digitaal beschikbaar, vindt u door op www.commissiener.nl projectnummer 3067 in te vullen in het zoekvak.

2. Gesignaleerde tekortkoming

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij in het tekstkader een aanbeveling voor de op te stellen aanvulling. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Stikstofdepositie en uitvoerbaar alternatief

Effecten van stikstofdepositie op de daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden² in de directe omgeving van het plangebied zijn duidelijk beschreven in het MER. Zonder aanvullende maatregelen leidt het voornemen tot een toename van depositie, waarmee aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet kan worden uitgesloten. Daarom is in het MER kwalitatief bekeken wat het mogelijke effect is van maatregelen zoals emissiebeperkende staltechnieken. Daaruit blijkt dat bij het toepassen van deze staltechnieken reductie in stikstofemissie optreedt maar dat een toename van stikstofdepositie niet op voorhand kan worden uitgesloten.

In het ontwerpbestemmingsplan zijn daarom bepalingen opgenomen die moeten voorkomen dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden optreedt. De Commissie adviseert niet over de juridische aspecten van deze bepalingen en bestemmingsplanregels; wel beoordeelt de Commissie of er alternatieven of maatregelen beschikbaar zijn om aantasting te voorkomen en daarmee of de betreffende bepalingen en bestemmingsplanregels in de praktijk uitvoerbaar zijn.

De Commissie is daarom van mening dat het MER nog niet laat zien dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is omdat niet voor alle diercategorieën dergelijke stikstof emissiereducerende technieken beschikbaar zijn, bijvoorbeeld voor jongvee, vleesvee en paarden. Uit het MER valt verder niet op te maken in hoeverre bedrijven nu al stikstofemissie beperkende staltechnieken hebben geïmplementeerd en of daarmee nog ontwikkelruimte te creëren is voor deze bedrijven. Ook kunnen de in het plangebied aanwezige akkerbouwbedrijven omschakelen naar melkrundveehouderijen terwijl deze bedrijven op dit moment geen stikstofemissie hebben (er worden geen dieren gehouden). Daarom kan met het toepassen van emissie reducerende technieken op omschakelende bedrijven geen ontwikkelruimte worden gecreëerd.

De consequentie is dat het MER nog niet aannemelijk maakt dat alle geboden planologische ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan ook daadwerkelijk kan worden benut, zonder dat er sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat aanvullend zou moeten worden gezocht naar maatregelen of bijvoorbeeld een alternatief met kleinere bouwvlakken om deze toename uit te sluiten.³

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een uitvoerbaar alternatief uit te werken voor het onderwerp stikstof.

² Het gaat met name om de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe.

³ De Commissie wijst erop dat per 1 augustus 2015 de ammoniakemissiefactoren voor melkrundvee zijn gewijzigd.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Beschermden soorten

De informatie in het MER over beschermde soorten is summier mede omdat daar geen gebiedsgerichte inventarisaties aan ten grondslag liggen. Het MER geeft de indruk dat de gemeente zich nauwelijks onderscheidt in het voorkomen van beschermde soorten. Tijdens het locatiebezoek van de Commissie aan het plangebied⁴ is toegelicht dat de das daarop een uitzondering vormt. Een gedeelte van het plangebied (rondom de rivierduinen) is foerageergebied van de das. Burchten komen niet in het plangebied voor. Dit landschapstype is in het MER goed beschreven. Ook wordt dit landschapstype rivierduin, het gebied waar de das foerageert, in het bestemmingsplan goed beschermd middels een daarop toegesneden vergunningstelsel. Hierdoor wordt ook de das indirect beschermd.

- De Commissie adviseert in de komende planperiode de das te monitoren om te bezien of de indirecte bescherming voldoende effectief is en of eventueel nadere beschermingsmaatregelen nodig zijn.

3.2 Luchtkwaliteit: fijn stof

Het MER gaat niet in op de effecten voor $PM_{2,5}$. Formeel is dit onjuist omdat per 1 januari 2015 aan de grenswaarde moet worden getoetst. $PM_{2,5}$ is een fractie van PM_{10} . Gezien de bijdrage aan PM_{10} van het plan en de heersende achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ is een overschrijding van deze grenswaarde niet waarschijnlijk. Om die reden acht de Commissie dit voor dit plan nu geen essentiële tekortkoming.

---

⁴ De Commissie bracht op 9 september 2015 een bezoek aan het plangebied.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Druten

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Druten

Besluit: herzien van het bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C/D14 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: De gemeente Druten herziert haar bestemmingsplan buitengebied en maakt daarbij onder meer groei van veehouderijbedrijven mogelijk.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure op de website van de gemeente Druten op 5 augustus 2015
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 6 augustus t/m 16 september 2015

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 23 juli 2015

toetsingsadvies uitgebracht: 28 september 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. F.H. Everts

W. Foppen

ir. C.T. Smit (secretaris)

dr. C.A. Linse (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie op 2 september 2015 een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- planMER Bestemmingsplan Buitengebied Druten (juli 2015)
- Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Druten (juli 2015)
- Plankaart Bestemmingsplan Buitengebied Druten (juli 2015)
- Nota inspraak en vooroverleg behorend bij het Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Druten (juli 2015)
- Regels Bestemmingsplan Buitengebied Druten (juli 2015)
- Verordening geurhinder en veehouderij Druten 2009 (niet gedateerd)
- Gebiedsvisie gemeente Druten, bouwsteen voor een agrarisch geurbeleid (niet gedateerd)

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied Druten

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

**Bijlage 2   Oplegnotitie Passende beoordeling Bestemmingsplan
Buitengebied Druten
(Ecogroen advies)**

Aan

mRO, Dhr. J. Pronk

notitie

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
A. (Anton) Alberts	15-393	definitief	13 januari 2016

Betreft

Oplegnotitie Passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied Druten

---

1. Aanleiding en doelstelling

In juli 2015 heeft Ecogroen de Passende Beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied Druten¹ opgeleverd. Tussen juli 2015 en nu heeft de commissie voor de m.e.r. commentaar op het MER gegeven en zijn de emissiefactoren voor een aantal diersoorten gewijzigd op basis van het Besluit emissiearme huisvesting. Daarnaast is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) per 1 juli 2015 van start gegaan. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om enkele uitgangspunten uit de modelberekeningen aan te passen en de berekeningen uit te voeren met het nieuwe rekenmodel AERIUS Calculator. In deze oplegnotitie is een actualisatie van het stikstofdepositieonderzoek gegeven. Overige effecten dan stikstofdepositie wijzigen niet en worden buiten beschouwing gelaten.

2. Uitgangspunten

Het uitgangspunt voor het actualiserende stikstofdepositieonderzoek is dat het basisbestand van de landbouwbedrijven in deze vervolgstudie gelijk is aan het bronnenbestand van de oorspronkelijke studie². De AERIUS-berekeningen zijn voor drie situaties uitgevoerd: 1) de feitelijke situatie, 2) het maximale scenario en 3) het alternatief met mitigerende maatregelen.

1) Feitelijke situatie

Herberekening van de feitelijke situatie, nu rekening houdend met de nieuwe Rav-lijst (aanpassing emissiefactoren). De uitgangspunten voor deze berekening zijn verder gelijk aan die in de passende beoordeling.

---

¹ Alberts, A. (2015). Bestemmingsplan Buitengebied Druten. Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet. Rapport 14-379. Ecogroen, 10 juli 2015.

² Bronnenstand veehouderijen gemeente Druten_9 april 2015.

2) Maximaal scenario

Herberekening van de maximale situatie, nu rekening houdend Besluit emissiearme huisvesting. De uitgangspunten voor deze berekening zijn verder gelijk aan die in de passende beoordeling, met dien verstande dat omschakeling van niet-veehouderijen naar een grondgebonden veehouderij niet meer mogelijk is.

3) Alternatief met mitigerende maatregelen

In het alternatief mitigerende maatregelen is een berekening gedaan van de combinatie van een emissie-standstill met de toepassing van emissiearme stalsystemen en groei van het aantal dieren door uitbreiding van het bouwvlak tot maximaal 1,5 ha. Uitgangspunt is daarbij dat vanwege het emissie-standstill de ammoniakemissie per bedrijf niet hoger is dan in de feitelijke situatie.

In deze oplegnotitie is het uitgangspunt gekozen dat, net als in de passende beoordeling, de kritische depositiewaarden van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in de Natura 2000-gebieden overschreden worden.

3. Rekenresultaten

Alle emissiebronnen conform uit het bronnenbestand zijn voor de drie bovengenoemde situaties ingeladen en door-gerekend in AERIUS. Voor de stikstofbijdrage van bestemmingsplan Druten is de feitelijke situatie vergeleken met het maximale scenario én met het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen. Deze verschilberekeningen resulteren in onderstaande maximale deposities op de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe (zie tabel 1).

Tabel 1. Maximale stikstofdeposities (mol/ha/jaar) in verschillende scenario's op omringende Natura 2000-gebieden.

	Feitelijke situatie	Maximale situatie	Verskil Maximaal – Feitelijk	Alternatief (mitigatie)	Verskil Alternatief – Feitelijk
Natura 2000-gebied					
Rijntakken	415	852	437	360	-55
Veluwe	18,2	94,6	76,4	10,2	-8

Uit de berekeningen (tabel 1) blijkt dat er sprake is van een toename van stikstofdepositie in het maximale scenario. In het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen is overal sprake van een afname in Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Bijlage 1 geeft de resultaten van de verschilberekeningen op kaart weer die zijn ingelezen in ArcGis en gecombineerd met de meest actuele habitattypenkaart³. Het onderzoeksgebied voor de effectbeoordeling is gelijk aan die in de Passende beoordeling: Rijntakken en Veluwe. Bijlage 2 geeft voor de aangewezen doelsoorten van de betreffende Natura 2000-gebieden de berekende veranderingen in stikstofdeposities. Hierbij zijn uitsluitend de stikstofgevoelige habitattypen, habitattoorten en (niet-)broedvogels meegenomen. De soorten die niet als stikstofgevoelig zijn aangemerkt, zijn zowel in de eerdere Passende beoordeling als ook in deze actualisatie buiten beschouwing gelaten.

De hoogste toename binnen Natura 2000-begrenzing, ligt in het deel van Rijntakken dat alleen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied; in het maximale scenario betreft de depositietoename 437 mol N/ha/jaar. In het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen is overal sprake van een afname ten opzichte van de feitelijke huidige situatie in Natura 2000-gebieden.

³ IPO (2015). Habitattypenkaart 2015

Voor de stikstofgevoelige leefgebieden van vogels en habitatrictlijnsoorten binnen Natura 2000-gebieden zijn net als in de uitgangssituatie nog geen kaarten in AERIUS beschikbaar. Voor het bepalen van effecten hierop is uit gegaan van de hoogste depositie in Habitatrictlijn- of Vogelrichtlijngebied (worst-case).

4. Effectbeoordeling Natura 2000

Hieronder is voor de Natura 2000-gebieden Rijntakken en voor Veluwe aangegeven welke stikstofgevoelige habitattypen en soorten het betreft. De huidige en veranderde deposities voor deze doelsoorten zijn in bijlage 2 gegeven.

Rijntakken

Stikstofgevoelige habitattypen en soorten

Binnen het onderzoeksgebied liggen de stikstofgevoelige habitattypen Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden, Stroomdalgraslanden, Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver), Vochtige alluviale bossen (zacht-hout-oibossen en essen-iepenbossen) en Droge hardhoutoibossen. Qua leefgebieden zijn delen van leefgebied van de habitatrictlijnsoorten Bittervoorn en Kamsalamander, de broedvogels Kwartelkoning en Watersnip en de niet-broedvogels Scholekster, Kievit, Kempshaan, Grutto en Tureluur gevoelig voor stikstofdepositie⁴. De dichtstbijzijnde populatie Kamsalamander komt voor in de Drutense Waarden. Dit gebied is weliswaar aangewezen als Vogelrichtlijngebied maar de populatie in de Drutense Waarden is van wezenlijk belang voor de instandhouding van de soort binnen het gehele Natura 2000-gebied⁵.

Effecten van stikstofdepositie

In alle stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van vogels en Bittervoorn binnen Rijntakken wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie ruim overschreden. Significant negatieve effecten kunnen dus niet worden uitgesloten in het maximale scenario, omdat de stikstofdepositie overal toeneemt. In het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen neemt overal de stikstofdepositie af en is er geen sprake van significant negatieve effecten op de aangewezen doelsoorten van Rijntakken.

Veluwe

Stikstofgevoelige habitattypen en soorten

Vrijwel alle habitattypen die binnen het onderzoeksgebied liggen, zijn stikstofgevoelig. Daarnaast zijn delen van het leefgebied van de habitattoorten Kamsalamander, Gevlekte witsnuitlibel en Drijvende waterweegbree stikstofgevoelig. Leefgebied van alle aangewezen broedvogels is stikstofgevoelig, behalve leefgebied van IJsvogel.

Effecten van stikstofdepositie

In het maximale scenario is overal sprake van een toename van stikstofdepositie (76,4 mol N/ha/jaar). In het geval van het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen is overal sprake van afname van de stikstofdepositie,

---

⁴ Dorland, E., J. Pingen, J. Kusters & J. Ex (2014). PAS-gebiedsanalyse 038 Rijntakken (20141222). KWR Watercycle Research Institute & Provincie Gelderland.

⁵ Provincie Gelderland (2012). Beheerplan Natura 2000 Rijntakken. Concept 3 december 2012. Concept voor de Klankbordgroep Rijntakken 20 december 2012

waardoor geen sprake is van significant negatieve effecten. In het geval van het maximale scenario kunnen gezien de toename significant negatieve effecten op alle stikstofgevoelige doelsoorten echter niet worden uitgesloten.

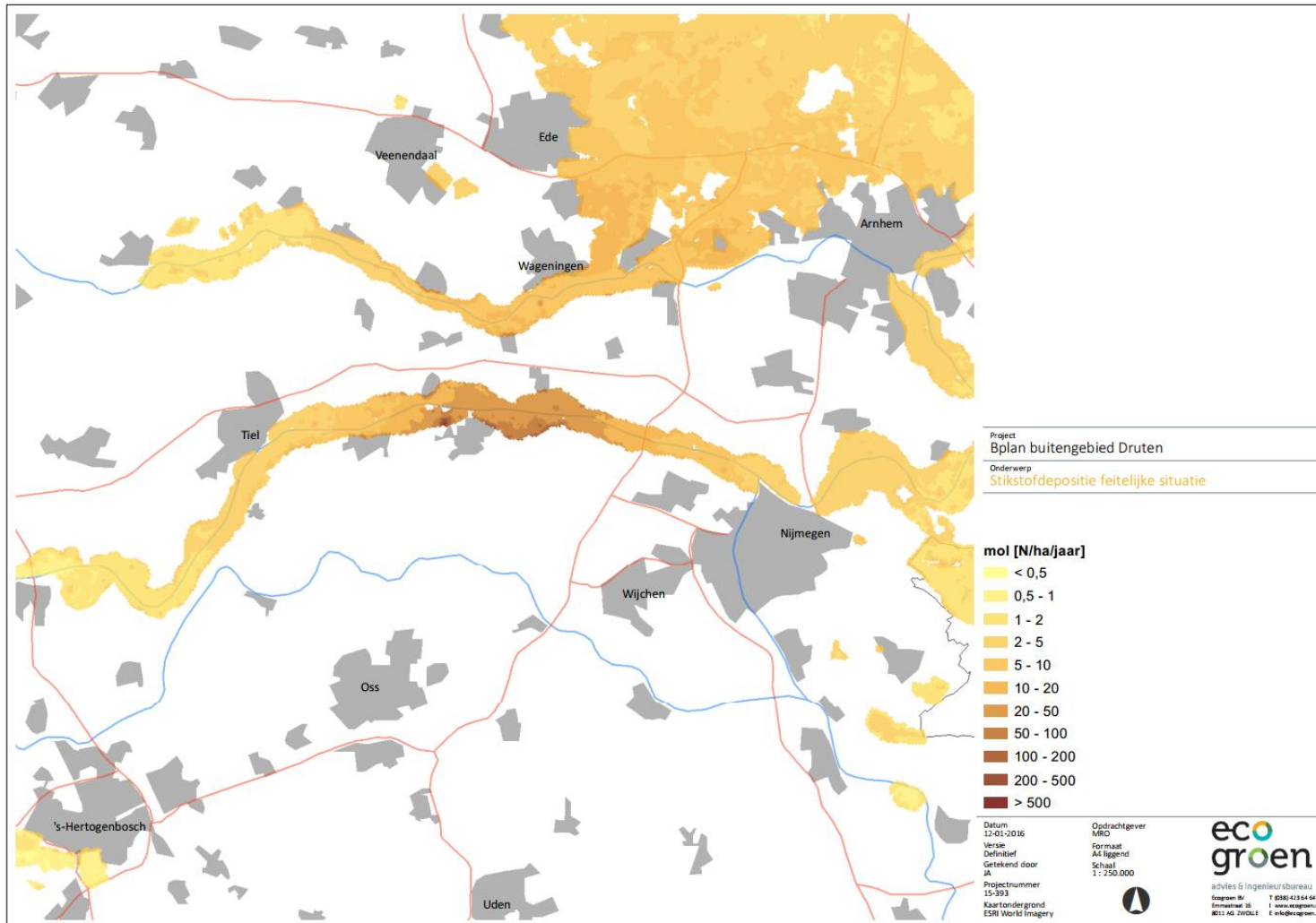
5. Conclusie

Natura 2000-gebieden

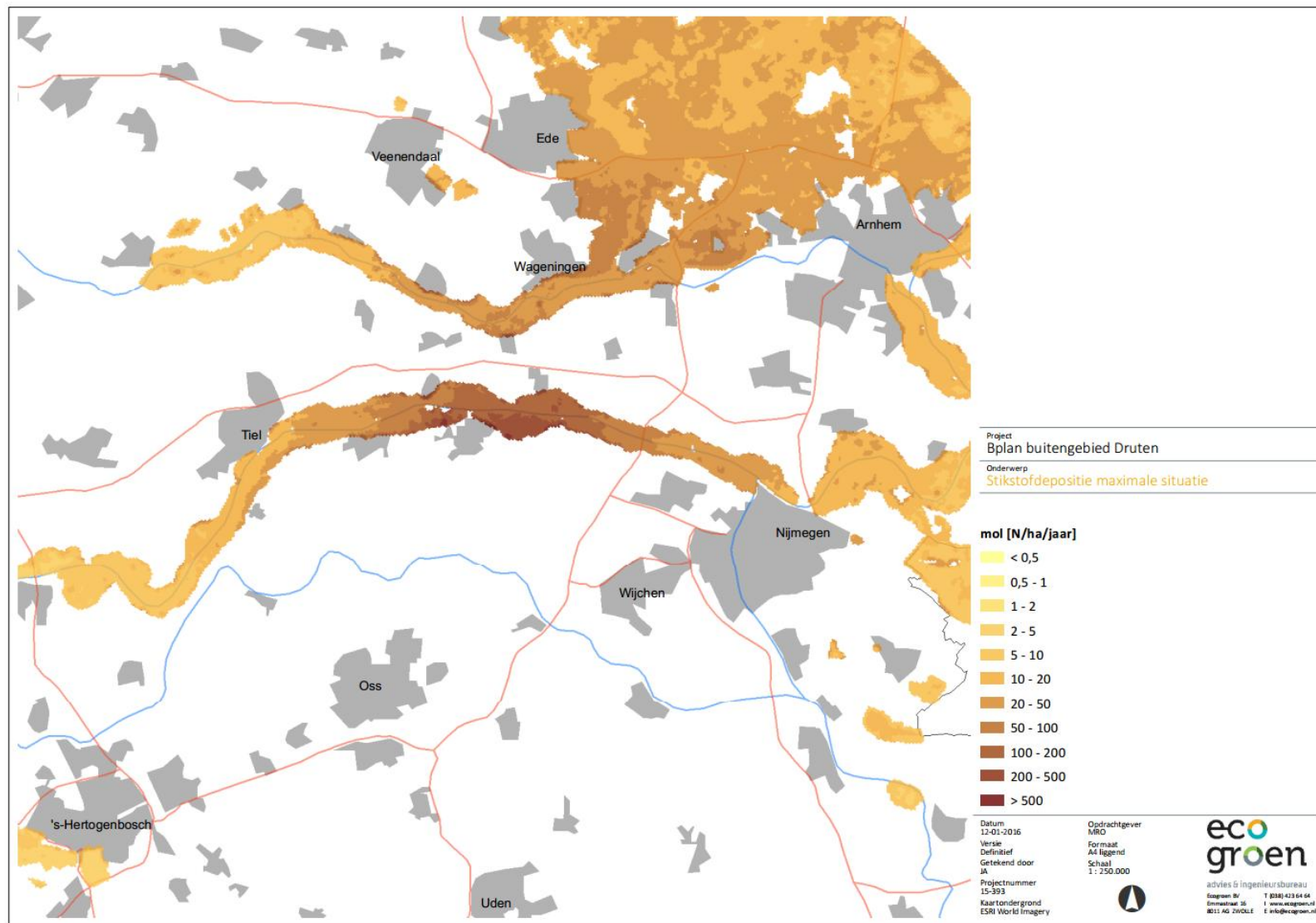
In het maximale scenario is sprake van een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe. In het geval van het alternatieve scenario met mitigerende maatregelen is overal sprake van een afname van de stikstofdepositie en zijn significante effecten op de instandhoudingsdoelen uitgesloten. In het geval van het maximale scenario kunnen significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen echter niet uitgesloten worden en is het bestemmingsplan zonder aanvullende maatregelen niet vast te stellen. In de planregels wordt een emissie-standstill opgenomen, zodat de ammoniakemissie niet kan toenemen en er derhalve geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen optreden.

Bijlage 1 Stikstofdepositiekaarten

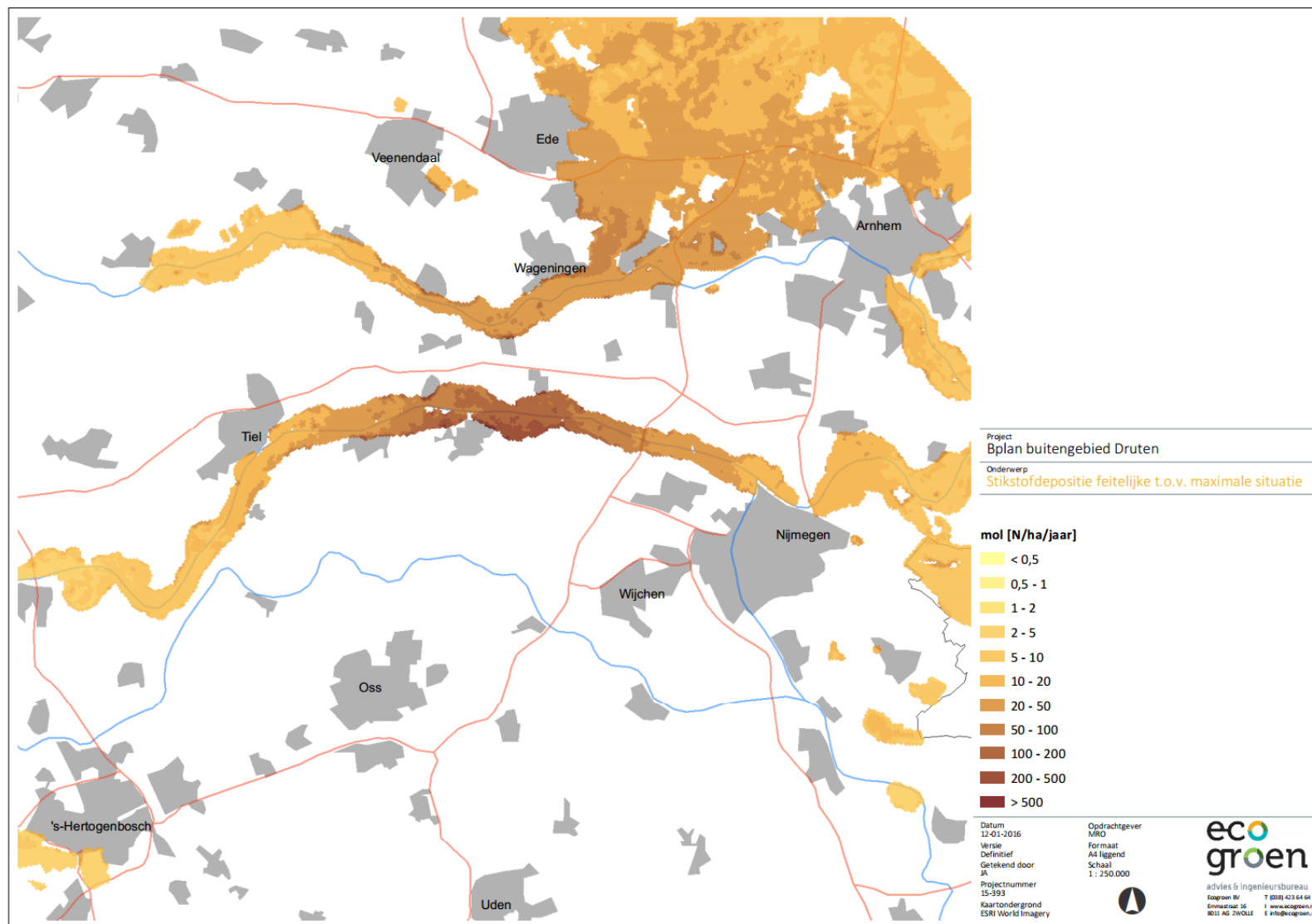
Feitelijke situatie

Maximaal scenario

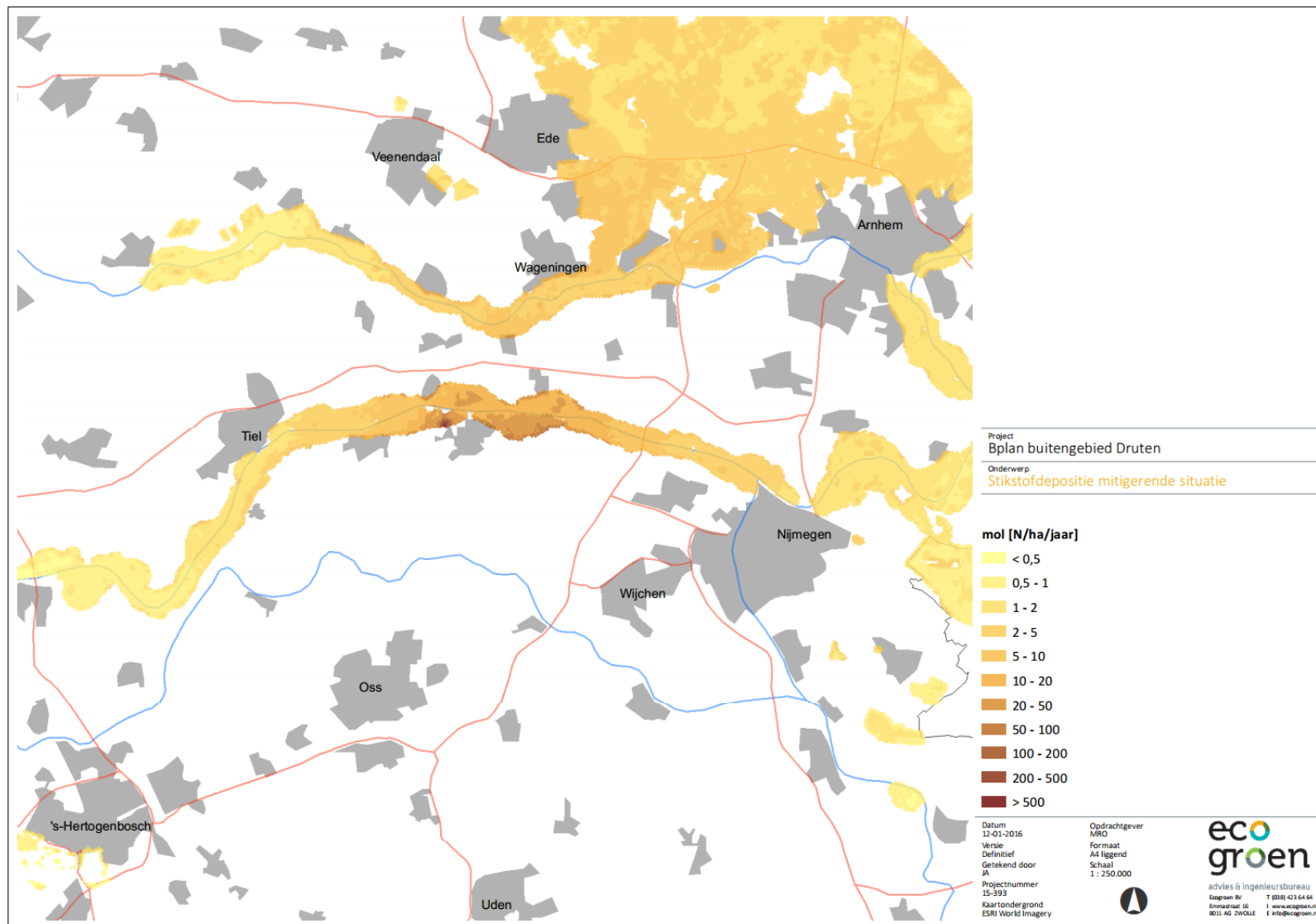

Verschilkaart Maximaal scenario - Feitelijke situatie

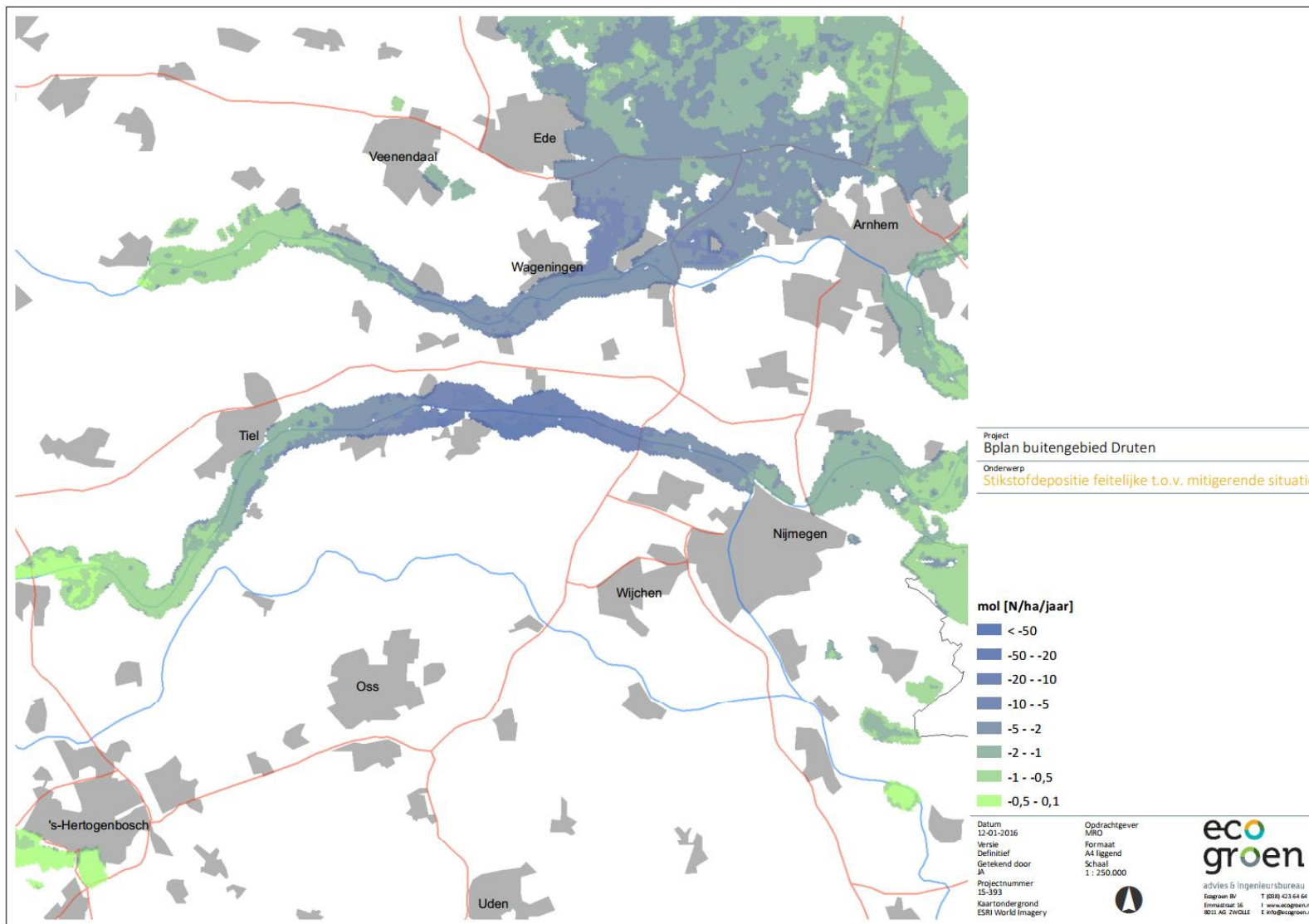

Alternatief scenario met mitigerende maatregelen

Verschilkaart Alternatief scenario met mitigerende maatregelen - Feitelijke situatie

Bijlage 2 Tabellen stikstofdepositie

Rijntakken

	KDW	Feitelijk	Maximaal	ΔN	Alternatief (mitigatie)	ΔN
	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha/jr
Habitattypen						
H3150 – Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden	2.143	14	74	60	8,16	-3,58
H3260 – Beken en rivieren met waterplanten	>2.400					
H3270 – Slikkige rivieroever	>2.400	8,09	43,1	35,01	4,76	-3,02
H6120 – Stroomdalgraslanden	1.286	18,4	90,3	71,9	10,2	-7,12
H6430 – Ruigten en zomen						
Subtype A	>2.400	8,9	47,1	38,2	5,2	-3,32
Subtype C	1857	2,77	14,3	11,53	1,48	-1,29
H6510 – Glanshaver- en vossenstaarthooilanden						
Subtype A	1429	21,2	103	81,8	11,08	-8,2
Subtype B	1.571					
H91E0A - Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	2.429	16,8	89,7	72,90	9,8	-5,55
H91E0B - Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	2.000	4,23	21,9	17,68	2,28	-1,9
H91F0 - Droge hardhoutoibossen	2.071	7,24	38,8	31,56	4,09	-1,08
Habitatsoorten						
Bittervoorn*	1.786	34,2	166	131,8	19	-15,2
Kamsalamander*	2.143	415	852	437	360	-55
Broedvogels						
Kwartelkoning	1.571	415	852	437	360	-55
Watersnip	1.571	415	852	437	360	-55
Niet-broedvogels						
Scholekster	1.571	415	852	437	360	-55
Kievit	1.571	415	852	437	360	-55
Kemphaan	1.571	415	852	437	360	-55
Grutto	1.571	415	852	437	360	-55
Tureluur	1.571	415	852	437	360	-55

KDW = kritische depositiewaarde

ΔN = verschil

* Voor Bittervoorn betreft dit de maximale waarde in Habitatrichtlijngebied, voor Kamsalamander betreft dit de maximale waarde in Vogelrichtlijngebied

Veluwe

	KDW	Feitelijk	Maximaal	ΔN	Alternatief (mitigatie)	ΔN
	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha*jr	mol N/ha/jr
Habitattypen						
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	1.071	6,73	35,3	28,57	3,75	-2,81
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1.071					
H2330 - Zandverstuivingen	714	5,91	30,6	24,69	3,26	-2,04
H3130 Zwakgebufferde vennen	571	4,32	22,4	18,08	2,37	-1,93
H3160 - Zure vennen	714	3,13	16,4	13,27	1,73	-1,11
H4010 - Vochtige heiden						
Subtype A	1.214	3,43	17,8	14,37	1,87	-1,16
H4030 - Droge heiden	786	11,9	62,3	50,4	6,71	-3,82
H5130 - Jeneverbesstruwelen	1.071	5,15	27	21,85	2,85	-1,24
H6230 - Heischrale graslanden	714	8,8	45,5	36,7	4,9	-3,52
H6410 - Blauwgraslanden	1.071					
H7110 - Actieve hoogvenen						
Subtype B	786	2,1	11	8,9	1,16	-0,94
H7140 - Overgangs- en trilvenen						
Subtype A	1.214					
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.429	4,32	22,4	18,08	2,37	-1,69
H7230 - Kalkmoerassen	1.143					
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	1.429	19,1	99	79,9	10,7	-6,16
H9190 - Oude eikenbossen	1.071	9,78	50,5	40,74	5,4	-3,31
H91E0 Vochtige alluviale bossen						
subtype C	1.857	14,2	73,4	59,2	7,8	-4,87
Habitatsoorten						
Gevlekte witsnuitlibel	571	4,32	22,4	18,08	2,37	-1,93
Kamsalamander	571	4,32	22,4	18,08	2,37	-1,93
Drijvende waterweegbree	>2.400	4,32	22,4	18,08	2,37	-1,93
Broedvogels						
Wespendief	1.071	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Nachtzwaluw	714	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Draaihals	714	11,9	62,3	50,4	6,71	-3,82
Zwarte Specht	1.071	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Boomleeuwerik	714	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Duinpieper	714	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Roodborsttapuit	714	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Tapuit	714	18,2	94,6	76,4	10,2	-8
Grauwe Klauwier	571	18,2	94,6	76,4	10,2	-8

KDW = kritische depositiewaarde

ΔN = verschil

Opmerkingen bij de tabel:

Binnen het onderzoeksgebied is geen stikstofgevoelig leefgebied van Drijvende waterweegbree aanwezig: H3130, KDW 571 mol/ha/jaar. Bij de broedvogelsoorten is de KDW van het meest stikstofgevoelige onderdeel binnen het onderzoeksgebied opgenomen en de hoogste bijdrage van het plan aan het totale stikstofgevoelige leefgebied (worst-case). In het geval van draaihals: de kdw van zandverstuivingen is opgenomen en de projectbijdrage op droge heiden.